

Li Laus

Felibrige

LAUSENJO
DI
VALOUR
FELIBRENCO

CIGALO DE GARDOUN

1881

Maurise FAURE
(1850-1919)

1920

**Jan Meissemin
dit Simin PALAY**
(1874-1965)

1966

Crestian MATHIEU
(1921-1993)

1994

Patric REVELLAT
(1955-)
(demissionàri en 2008)

2009

Nadal LAFON

Genta Reina, Sénher Capolièr, cars Confraires, amics Felibres, Dònas e Sénhers,

La Cigala del Gardon es estada portada

per Maurici Faure,

Simin Palay,

Cristian Mathieu,

e per Patric Revellat, que foguèt elegit Majoral a Rodés en 1994 e, après un bon trabalh felibrenc, causiguèt de la liberar en 2008,

Çò que me val lo plaser de li far omenatge, abans d'evocar quauquas valors felibrencas.

Omenatge a Patric Revellat

Patrick Revellat es nascut en 1955 lo 17 d'abril a Issy les Moulineaux, a la pòrta de París, Mès es eissit d'una vièlha familha del Roèrgue e, cada estiu, tornava en vacanças chas la mameta a Peiralèu, vilatjon avaironés polit polit, ajocat sus un ròc entre los baucos que dominan Tarn e Jonta que se faun lo poton un pauc pus bas.

Aquí, al ras de son grand paire, un Rovelhat, coma se ditz a l'abroa de Tarn, endralhat per sos cosins, aprenguèt a parlar naturalament la lenga d'òc del país, donant l'exemple d'una reconquista.

Per son cursus universitari e son mestièr, aquò's un matematician : bac C en 1972, Matematicas superiòras e Matematicas especialas a París, licéncia e mestresa de sciéncia matematica a la facultat d'Orsay, CAPES en 1977 a l'atge de 22 ans.

Comencèt sa carrièra de professor en Normandia pendent 5 ans, puèi foguèt nommat al licèu de Menda en Losèra ont ensenha ara al nivel del bachilherat e del BTS (informatica e gestion).

Coma belcòp de scientifics, parallèlament, Patric Revellat a desvolopada sa cultura generala, l'espanhòl e l'occitan especialament : a l'universitat de Montpelhièr en literatura, a la Novèla Sorbona ont obtenguèt una UV de fonetica e linguistica romanas en 1981 de tal bais que en 1986, a 31 ans, foguèt reçauput a l'examen d'aptituda a l'ensenhament de la lenga regionala.

Es vengut atau ensenhaire de la lenga nòstra : corrector al Collègi d'Occitania a partir de 1980, puèi en 1985, professor d'occitan a Menda, al Collègi puèi al licèu, interrogator al bac pendent d'annadas.

Tre la debuta, Patric Revellat èra dintrat al Felibritge : ja a Paris, anava als *Amics de la Lenga d'òc*, seguia los corses de Marcel Baiche, coneissia Joan Fourié, lo majoral scientific Lucian Lapòrta, e Jòrgi Girard del Grelh Roergàs.

Son camin felibrenc es floricat d'activitats e de títols :

Félibre mantenèire tre 1981, puèi jos-sindic de la Mantenéncia de Lengadòc pel Roergue,

Mèstre d'òbra en 1990, membre del Comitad d'Organisacion de la Santa-Estèla de Menda en 1992, annada de son maridatge a Pigüé en Argentina.

L'annada 1994, veguèt, doncas, son eleccion al Majoralat a la Santa Estèla de Rodez.

En 1996, encarga l'ofici de Sendic de la bèla Mantenéncia de Lengadòc, e i serà tanben assessor, tot en obrar dins mai d'una societat felibrenca :

los Amics de la lenga d'òc ;

lo Grelh rouergàs ;

lo Felibritge de la vila de Scèus que lo guierdonèt amb la Medalha Florian en 1986

L'Escòla gavala,

L'Associacion internacionala per (l'utilisacion de) las lengas regionalas a l'Escòla.

A l'escrich, Patric Revellat a donat fòrça articles e estudis a la premsa generala e felibrenca e a largament alimentat lo *Bulletin de ligason de la mantenéncia de Lengadòc*

Ara es installat a Menda mès ten totjorn l'ostal familial a Pèiralèu. Se passatz un jorn a Peiralèu pel 15 d'agost o per Nadau, i podretz ausir las campanas que jògon una cançon d'Auvèrnha per çò que Patrick Revellat n'a reglat atau lo trenhon.

De discors de gaug o de dòl, de jurada en ceremonia, aquí e alai, lo majoral-sindic e assessor Patric Revellat ne fasiá de quilomètres dins la bèla mantenéncia de Lengadòc, totjorn ambe plaser. Un jorn que se trobava de passar lo long del Gardon, una tèma lo prenguèt de rendre la libertat a sa cigala ...

Lo ser, passèt aquí un Auvernhat que veniá del país dels pescaires de luna dins la ribièra de Jordana que un temps qu'estèt, redolava de pepitas d'òr.

Aquel Auvernhat, pensatz, te veguèt estrelusir lo joièl cigalièr, s'aturèt e, dins la lutz miègterraneanca del Gard, veguèt pampalhejar quauques valors felibrencas...

Quauques valors felibrencas

Dins lo vocabulari filosofic e sociologic, « las valors son l'expression de principis generals, d'orientacions fundamentalas et d'un primèr de preferéncias e de cresenças collectivas ».

A sa fondacion, lo Felibritge non parla d'axiologia mès bòta en avant la lenga d'òc, referéncia primièra e fundamentala, provençala e generala, ambe Frederic Mistral que, a l'atge de 21 ans, lo pè sus lo lindal del mas del jutge, ambe los uèlhs sus las Aupilhas, prenguèt la resolucio, de restaurar la lenga naturala e istorica dau país.

Solament çò qu'es dich e fach en favor d'aquela lenga associada a una cultura e una civilisacion, los procediments del Felibrige remandon a una idèia de çò desirable, referisson a un ideal collectiu, una certana vision del monde e se percebon alèra de valors que orienton l'accion felibrenca e mai concernisson l'interès general. Aquí n'auretz quauques unas dins un relevat simple, inspirat mens per la coneissença istorica e filosofica que per quauqua observacion.

La primièra valor, entrevista lo long del Gardon, sembla ***una bèla prada ont se vei l'emprenta del passat.***

Lo Felibrige coneis la valor de l'eritatge, de las raices, pas solament los capitols literaris prestigiós mès lo tresòr de la cultura del pòble, tot un contengut civilisacional e sap s'abeurar a la tradicion, mencionada dins sos estatuts e presenta dins son foncionament.

{Tot pòble que n'es pas una traça

E n'a pas lo cur mau plaçat

Garda lo culte del passat

E las tradicions de sa raça},

çò disiá Vermenosa (*Per una nòça*, JC 306).

Aquí perquè, ambe Mistral que dona lo vertigi poètic de las originas e que fondèt lo Museòn Arlatenc, talhièrs, escrivans e musèus felibrencs aparan e desplègan un fum de costumas, de legendas, de cresenças, de mestièrs, de fòrmas de la civilisacion anteriora. Aquí perquè un fum d'escrivans vòlon testimoniar : Loís Delostal, Pèire Celestin Delrieu dins Lo ròc de la cresta, e tantes mai.

Reconeissi que aquela primièra vision pòt susprendre dins un discors sus las valors per çò que la racionalitat, las luses del sègle 18 nos aun virats vas l'endavant e que lo Felibritge, tanben, s'afana per èstre en presa amb la societat reala.

Mès per un felibre, dins les gèstes del passat, cò de nòstres aujòls, las leiçons d'adreça, d'inventivitat n'i n sap aveire : las dentelhièras del Puèi, los Mestierals d'Auvèrnha nos ensenhan la beltat, la valor o l'amor del trabalh plan fach. Certanas dralhas pòdon èsser tornadas considerar. E les fòrts exemples morals mancon pas : las proèsas del Baile Sufren dins *Mirèia*, lo solaç donat al tunaire, las virtuts de la tèrra portadas pel paisan, l'equilibri de la natura.

Aital Lo felibre espròva quauqua fiertat de l'eritage, de las racinas, garda l'emprenta, l'imatge e lo sovenir, sap ben que la civilisacion d'òc es òbra d'òmes, de femnas e del temps puslèu que de quauqua afirmacion intellectuala. Aital se farga un sentiment d'identitat, que passa per de relacions afectivas, de sovenirs, un respècte dels nòstres devancièrs, e que s'ajusta a l'amor dun terraire, d'un país que encanta los nòstres regards e a portat aquelas destinadas.

Per anar pus fons, dirai que l'institucion felibrenca a la granda saviesa de pas se daissar embarrar o intimidar dins una oposicion passat-avenidor a partir de qué cauriá necessàriament se sometre a la causida dels autres o al terrorisme de la pensada. Efectivament, en aparar çò qu'es amenaçat e que seriá domatge de pèdre, sens

passadisme ni languison maladiva, sens abandonar son imaginari al sol marketing publicitari, en tota luciditat, òm pòt se gardar un eventualh de possibilitats, una rescòta de libertat, veire pus lòngh afinar sas orientacions d'avenir, dins un estacament actiu.

La tradicion es pas refús del present ni de l'utopia mès cèrca de la qualitat, sovent acompanha l'istòria e es movedissa quauque bocin. Me rapelarai totjorn lo bèl cantaire felibre Carles Tissandièr qu'èra estat tanben sartre de son primièr mestièr : un jorn que nos descriviá un crane costume d'auvernhat de sa composicion, sas explicas representavon tot un espaci de creacion dins un abilhament tradicional !

La segonda lusor gardonenca foguèt un ostal, simbòl d'una altra valor cara al Felibritge que concernís les rapòrts umans e socials e passa per de mots coma concòrdia, equilibri, armonia, sociabilitat, fraternitat, solidaritat, aculhença, la convivèncià nocion mèstra dins la civilisacion des trobadors, valent a dire lo plaser d'èstre amassa, dins la jòia e l'amistat, sens massificacion.

Al delai dels debats apassionats, lo Felibrige es fonamentalament una societat frairenala que tira l'òme de l'individualisme afiscat per la societat comerciala, es una organizacion que afavorisa les rescontres entre les òmes al local coma dins lo vaste espan di miegjornal dins las escòlas, las mantenéncias, los acamps generals.

Es la tradicion de las felibrejadas, de las taulejadas, de las dichas, dels brindes... les bons repais, la truffada, l'aiòli, es l'idèia dels convises alandats pel felibre Enric Gilbert, de las grandas fèstas coma la del Bornat. Lo Felibrige es atau una granda familha aculhenta mès pas tròp descompausada, ont l'union dona un sentiment de fòrça e ont cadun pòt trobar una plaça.

Es un ostal dubèrt cèrtas, mès bastit segon dels principis segurs e reflechits. L'estructura piramidala que culmina al capolièr revèrta una idèia d'òrdre mès amb son consistòri, sas mantenéncias, sas escòlas, sos gropes, sos sindicis e assessors, sas grasas soplàs, pòt escapar a las infiltracions o recuperacions de totas menas, per mièlhs gardar la

lenga. La continuitat apareis dins lo principe del pairinatge. Los titols e las dictinccions senhalan los meritis e la qualitat.

Aquela bastison dona de sens, pausa las valors. Amb sos simbòls, sos rites, sas estèlas sas cigalas d'òr o d'argent, sas pervencas, son ramèl, son imne, ambe lo respècte de la fòrma e un certan protocòl, la granda frairejacion felibrenca nos orienta deval denaut, enauça l'arma : l'estèla a sèt brancas es un simbòl d'union poderós, la Copa santa es un moment fòrt de comunion patriotica que parla al pitre e a l'arma.

*Catalans de luènh, O fraires,
Comuniem toteis ensems*

Viscar lo Felibritge es aquò, retrobar un plaser e una emocion, un ideal comun, partejar de valors. La granda fèsta de Santa Estèla es la traduccion sensoriala e simbolica d'aquelas orientacions.

L'elevacion pòt concernir tanben de valors religiosas o morales. Per tradicion, una messa catolica acompanha en general las manifestacons mès lo Felibritge es non confessional e ten compte de la varietat de las conviccions o de las distàncias. Parierament los felibres pòdon viscar dins lor vida l'ideal politic o social de lor convenéncia tal Vermenosa o Felix Gras. Çaquelai l'activitat felibrenca pròpria deu èstre distingada dels autres engatjaments, precisament per çò que la politica es reputada divisaira e que lo ligam social deu pas jamai èstre perdut de vista. Frederic Mistral a pausat que la lenga devia pas èstre instrumentalizada.

Lo tresen rebat gardonenc foguèt una vision de beltat, coma un emperi de solèu.

Una altra valor consubstanciala al Felibritge es estetica : la beltat, lo bèu, çò gente, çò polit, çò beròi ; concernís d'abòrd las arts coma la pintura, la musica, la cordura, l'arquitectura e les monuments mès ten a l'orientacion estetica dels primadièrs, una academia de poètas, un cap d'òbra de la poèsia universala *Mirèia* meravelha

Atau lo felibritge rejonh e exprimís una orientacion de civilisacion refinada, las lusors de la Mediterranèa, tota una istòria grecò-latina, les trobadors dels primièrs temps, la Provença, tèrra d'arts

e d'artistas, e tota una geografia per çò que, onte que siam, lo bèl que tòca a l'ideal se jasma de la tèrra que lo pòrta : Velai de Boudon-Lashermes, Auvèrnha de Regís Michaliàs, asuèlhs gascons de *Belina* ont *lo Gave e l'Ador qui s'an dada la man*.

Aquò aflata l'uèlh dins las colors del costume arlatenc, aquò s'entend per carrièra, pertot. « Genta reina », « galantas chatonas » , « coma aquò es bravonèl », aquelas paraulas nos dison que la finança o es pas tot dins la vida.

Per classicisme o per gost de la fòrma, la beltat felibrenca se pòt percebre un pauc fòra temps o alèra per pensament identitari se reconeis d'aise dins una epòca pastorala o pre-industriala. Lo monde literari de *Mionèla* de Joan Maria Gaston es poblat de pastres, de campanièrs, òm i entend lo bruch de l'encluge, del bufet de la fòrja mentre que lo martinet brusent que trabalha lo coire ja inspira mens los artistas.

Per la musica es un pauc parièr. Òm s'aplica a reproduire d'aires ancians ambe qualitat, lo repertòri dels aires tradicionals es larjament sollicitat, certans instruments popularis son sentits còp sec, la cabreta rustica, la bodega, lo pifre atrasent, lo galobet tamborin e tantes mai... que uèi aun bravament enauçat lor lustre.

Mès l'artista felibre pòt « sentir » tanben de fòrmas novèlas del bèl.

Rai d'aquò, la sensibilitat felibrenca puslèu en finessa se reconeis pas forçadament dins la transposicion brutala de certanas mòdas extrangièras, dins lo stimulús supranormal artificial brusent, la suspresa facil, una estetica del desrocament que socalha lo formalisme.

Mès, al ritme de l'inspiracion, lo Felibritge es un vaste espan di dubèrt als artistas, un remenament d'influéncias novèlas e vièlhas que permeton l'adaptativitat, la creacion, la cèrca d'un bèu novèl e de sonoritats inesperadas o reconegudas, l'alquimia de deman. Vista de l'espaci, la tèrra a de rebats miègterranencs e s'entend una fina musica de galobet.

*alin, pereilalin,
D'aquí se vèi la blanco raro
Que joun ensèn e desseparo*

*Lou cèu redoun e l'aigo amaro;
Se vèi de la grand mar l'eterne remoulin.*

Atal la formula del cantaire « mas raices, las ai dins lo cièu » podriá ben èstre felibrenca.

Aquí se pausa la question de l'identificacion. Tant que la lenga es presenta, la relacion al Felibritge es pus aisada. E la cançon pòt s'associar a totas las cèrcas, las suspresas. La lenga o pòt to dire.

Mas cossí reconéisser lo bèu felibrenc quand lo pincèl de l'artista o l'arquet del musician expriman sens las paraulas un viscut nòstre sincèr que es pas obertament identitari, quand lo bèl novèl arriba ? Dins un tal cas, los sentits felibrenc, regionalista, universal s'interpenetron. Lo gost, la sensibilitat del felibre son concernits e l'amator garda sa libertat de commentar en lenga d'òc, de reconéisser o non, d'interpretar a son biais. Benlèu un jorn aurem mai d'obratre que permétian una legida felibrenca de las òbras modernistas.

La darrièra vision cigalièra foguèt una ciutat e ne vene ara a las valors umanistas aparadas pel Felibritge.

Dins lo monde contemporanèu, un tropèl de filosòfes nos afortisson que la modernitat totalament racionalista o consumerista pausa problèma, se planjon que l'òme siaga desculturat, pilotat per la publicitat o d'interèsses a corta vista.

En ausir aqueles prepaus, lo felibre s'entracha que sa lucha despassa sa quita causa, e comprend plenament que en aparar sa lenga *mespresada*, s'es ocupat a sauvar quicòm de preciós dins lo monde coma vai. Amb son sens de las racinas, de la natura e de la beltat, sa memòria filtrada, sa cultura, sas cançons, son rire frairenal, son estrambòrd moral e poètic, ten d'elements de responsa e es dins la vertat mai que d'autres arbals.

Alèra lo felibre, sus aquel fenestron favorable, a enveja de far entendre sa votz. Sa fasa de contraccion es seguida d'una fasa d'expansion participativa. Tot en viscar son estacament a la lenga d'òc, aquel felibre complit es alèra un òme de la ciutat, un miegjornal responsable a l'imatge d'un bon sindic.

Embarcat dins la nau del progrès, mès non oblidós de la natura, aüssent totjorn los ressons de sa civilisacion de larguesa e de

convivència, lo felibre prepausa e vòl viscar de valors prigondament umanistas al confront de las grandas questions de son temps. Per el, a l'esclaire de quauqua beluga del camin de Sant-Jaume, de la cultura e del patrimonì, çò que prima es lo desenvolopament de las qualitats essencialas de l'èstre uman ambe son libre-arbitre e sa responsabilitat.

La frustracion istorica de la lenga d'òc li a ensenhat los dangièrs del discors unic e sap qu'una umanitat uniformisada, estandardizada sens chuc ni musc, profita pas pro dels apòrts dels uns e dels autres.

Al contrari, causís la tolerància, la dubertura dels esperits e defugis los embarraments.

– Estima mièlhs la regionalisacion e les regionalismes que non pas un centralisme abusiú desperdiciable. La pluralitat, la diversitat soplà, lo respèct de la diferéncia, son indispensables a sos uèlhs per una autoritat esclarada e mai de libertat.

Una saviesa de civilisacion fa qu'estima mièlhs los equilibris, sens oblidar lo de la natura

Finalament las declinasons variadas de la lenga dins l'unitat li inspiran sa vision filosofica, de lutz e en colors, e sens se negar dins l'ideologia, sap que sa lucha es nòbla e ne'n rejonh maitas dins la color locala dels terradors e de las ciutats del miègjorn.

La mesura, l'èime del felibre n'empacha pas la fòrça de las conviccions ni la capacitat de se mobilizar, quand se pausa la question prioritària de l'ensenhament de la lenga e de l'avenidor. Es per la joinesa de nòstre país que lo felibre afistola e refresca la lenga nòstra, coma Vermenosa o faguèt per la Marianna d'Auvèrnha, polida metafòra de la lenga occitana.

*Lavère tot penons, ta cara e tas manòtas,
E quora te veguère al capièu d'un torrel
Prenguère tos pieus d'òr per de rais de solelh
E per un fresc parelh de majofas tas pòtas*

La fidelitat a las valors felibrencas s'alargís atau vas un servici d'autrú e aquela orientacion positiva, la sensacion d'èstre util donan un sentiment d'acompliment qu'es una compausanta del bonur,

CONCLUSION

La causida d'aquelas valors, una certana independéncia, una teneson tranquilla pòdon non pas correspondre al monde preissats, conformistas o influençables mès permeton al Felibritge de rejònher las autras fòrças universalas de la generositat e de l'ideal dins una longa istòria jamai ganhada, jamai perduda.

Aquí çò qu'entreveguèt nòstre Auvernhat en riba de Gardon.

Felibrige - texte original